

Η "ΛΟΥΪΖΑ" ΚΑΙ Ο ΣΑΡΠΑΝΤΙΕ

Αναμνήσεις.

«Η πρώτη πράξις και ίδίως η τελευταία είναι έργο ενός Maître ή δεύτερης και η τρίτη ενός καλλιτέχνη, και το έργο στο σύνολό του, άσφαλώς ενός ανθρώπου! Αυτό άποτελεί θάυμα, κυρίως για την εποχή μας, που πολλοί από τους συγχρόνους συνθέτας μαζί, δέν είνε ούτε ούτε Maître ούτε άληθινοί καλλιτέχνη, ακόμα λιγώτερο. Άνθρωποι!»

Μ' αυτά τά λίγα λόγια ο διάσημος Γάλλος τεχνοκρίτης και όχι λιγώτερο διάσημος συνθέτης, Πώλ Ντυκάς στον όποιο ή γαλλική μουσική όφειλε τόσα ώραιά και σημαντικά έργα, σαν την «Πέρη» σαν την «Αριάδνη» και τον Μπαρμπε «Μπλέ» και κυρίως σαν τον «Μαθητευόμω Μάγο» που έκανε γνωστό τό δνομά του ώς τά «πέρατα της οικουμένης» έχαρακτήριζε τον γάλλο συνθέτη, Σαρπαντιέ και τό έργο του «Λουίζας» την επομένη της πρώτης του παραστάσεως, στο Παρίσι, στις 2 Φεβρουαρίου 1900.

Η «Λουίζα!» Τό πιο ρεαλιστικό αλλά ιδιαιτάτα άληθινό τό πιο ανθρώπινο έργο που γράφθηκε ποτέ για τό θέατρο! Πολλοί έχουν πεί και γράψει πώς ή Λουίζα αποτεινεται κυρίως στο γαλλικό κοινό, πώς είνε έργο καθαρώς γαλλικό, πώς την ψυχολογία της μικρής παρισινής είνε δύσκολο νά την καταλάβουν έξω από τά όρια της Γαλλίας! Ύπάρχει βέβαια κάποια άλήθεια μέσα σ' αυτές τις κρίσεις και έπικρίσεις, αλλά αυτή ή άλήθεια εφαρμόζεται μόνον σ' εκείνους που δέν μπορούν ή δέ θέλουν νά καταλάβουν πώς ένα έργο που περιγράφει τά αιώνια ανθρώπινα αισθήματα που δέν άλλάζουν κατά βάθος ούτε με τις εποχές ούτε με τους τόπους ούτε με τους λαούς άποτείνεται σ' όλους τους ανθρώπους, και οι άνθρωποι σ' όλα τά πλάτη και μήκη της ύφης, πάντα θ' αγαπούν, πάντα θά μισούν. Ίσως ο τρόπος της εκδήλωσεως αυτών των αισθημάτων αυτών δέν συνουσιάζονται, νά μνη είνε παντού ο ίδιος. Αυτό όμως είνε άπλη λεπτομέρεια που ξεφεύγει από τό καθαρώς καλλιτεχνικό και άνάγεται στην «Εθνολογία» άν έπιτρέπεται νά εκφρασθώ έτσι!

Άλλά βλέπω πώς χωρίς νά τό θέλω παρασύρθηκα σέ φιλοσοφικές σκέψεις, που δέν είνε δουλειά μου.

Μ' αυτά που γράφω πάρα πάνω θέλω νά εκφράσω την άπορία μου πώς ή Λουίζα ή Σαρπαντιέ της όποίας με ιδιαίτερη λαμπρότητα γιορτασθηκαν την περασμένη εβδομάδα τά πενήντα χρόνια, άν και παίχθηκε, και εξακολουθεί νά παίζεται σ' όλα τά θέατρα του κόσμου—έννοείται εξαιρέσει των Άθηνών—δέν προξενεί παντού την ίδια έντύπωσι, δέν προκαλεί παντού τον ίδιο ένθουσιασμό, την ίδια συγκίνησι σαν στο Παρίσι. Ίσως γιατί τό περιβάλλον μέσα στο όποιο διαδραματίζεται τό λυρικό αυτό ρομάντσο της μικρής ραφτρούλας με τον νεαρό γλύπτη, είνε λαϊκό, καθαρώς λαϊκό και στής λεπτομέρειές του, παρισινό, σ' ότι μάάλιστα άποτελεί, άποτελούσε τουλάχιστον την εποχή που τό ένεπνεύσθη ο Σαρπαντιέ, την πεμπούσια του παρισινισμού: τή συνοικία των Μονταρτέ.

Παραπάνω έγραψα μιá ανακρίβεια: Λέω πώς ή Λουίζα δέν παίχθηκε ποτέ στάς Άθήνας και μ' αυτό έννοώ πώς δέν παίχθηκε σέ θέατρο από έπαγγελματίας καλλιτέχνας. Δέν ξεχνώ όμως τή λαμπρά πρωτοβουλία του Κίμωνος Τριανταφύλλου που άνέβα-

σε τό έργο του Σαρπαντιέ με εξαιρετική επίμελεια από μαθητάς της περιφημής τάξεως του, έκίνην την άποχή, στο Έλληνικό Όδείο, δηλαδή με έρασιτέχνας ακόμα και μας έδωσε μιá Λουίζα με πρωταγωνίστρια την Μιρένι Φλερό, μιá Λουίζα Δήληρομένη και με όρχηστρά με την διεύθυνσι του Άλητροπούλου!!! Και πρέπει νά όμολογήσω πως τέτοια παράστασις θά στεκόταν και στο Παρίσι!

Και Κόριος είδε, αλλά και ο ύποφαινόμενος, τί εξαιρετικές παραστάσεις ύπό έποφι κάλλιτεχνών σκηνογράφων και σκηνοθετών, έδωσε και εξακολουθεί νά δίνει τό «Όπερα Κωμικ» του άριστουργήματος αυτού.

Ποιός είδε τότε την Λουίζα και δέ θυμάται με συγκίνησι εκείνες τις παραστάσεις, με την εικόσσειδα Μάρθα Ρίσιον που λίγους μήνες πριν είχε πάρει τό πρώτο βραβείο από τό Κοσσερβατουέρ του Παρισιού, και για πρώτη φορά αντιμετώπιζε τό παρισινό κοινό με μιá καταπληκτική έπιτυχία στο ρόλο της ήρωϊσς του έργου, με τον μεγάλο καλλιτέχνη Φυζές στον ρόλο του πατέρα και τον Μαρσαό στο ρόλο του νέου ζωγράφου; Και τίς ύποβλητικές, τις τόσο άληθινές, τόσο παραστατικές τόσο ποτέσ σκηνογραφίες του διάσημου τότε σκηνογράφου Ζουσσόν (Jusseuma).

Η πρώτη της Λουίζας άν και θιμβιυτική δέν έτυχε της άπόλυτης θαυμαστικής ύποδοχής από ένα μέρος των κριτικών, μικρών όποιων προέβλεπαν μιá βραδυά χωρίς έπαύρι!

Πταχοί άνθρωποι! Δέν είχαν περάσει είκοσιτέσσερες ώρες και ή πρόβλεψις τους είχε χρωκοποιεί πανηγυρικά! Η έπιτυχία της Λουίζας ήταν από τις σπάνιες και ο Σαρπαντιέ άποκαλείται ο μεγαλύτερος συνθέτης της Γαλλίας.

Μήνες μόνον είχαν περάσει από την πρώτη, και ή Λουίζα καϊζόταν στην Ίταλία, και έθριάμβευε στην Γερμανία, είχε περάσει πλέον τους ώκεανούς, και οι μεγαλύτεροι μελοδραματικοί θίασοι την περιόμβαναν στα ρεπετόρια τους. Ό δέ συνθέτης της χωρίς ν' άλλάζη την ποσειμική ζωή του, τό ντύσιμό του, της συνθήσεως του, δώδεκα χρόνια άργότερα, άμέσως μετά τό θάνατο του μεγάλου δασκάλου του Μασσέ, τον διεδέχθη στην Άκαδημία των Καλών Τεχνών, ενώ ο διασημότερος των γάλλων συνθετών ο πολός Σαιν—Σαινς, περιμένει ακόμα την σειρά του.

(Έπειτα συνέχεια)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΨΑΡΟΥΔΑΣ